

9. *Potebnya A. A.* Estetyka and poetyka / A. A. Potebnya. – М. : Arts, 1976. – 614 p.
10. *Sterhova N.* Main sphere vocational and aesthetic manifestations vkusa future Povarovo, kondyterov / A. N. Sterhova, G. Klimov // General and Professional Education. – 2012. – № 1. – P. 53-60.
11. *Usov V.* Organization of service and production enterprise in the Public POWER: Textbook / V. Usov. – М. : High society. HQ., 2002. – 414 p.
12. *Development aesthetic of education and personality education in the context of continuously:* slov.-cases. / comp. N. S. Sterhova ; shadrach. state. ped. in-t. – Shadrinsk : Shadrach. Home Printer, Karhap. Phil., 2011. – 87 p.

Даниленко Ольга Викторовна, аспірантка Київського національного університету культури і мистецтв

Эстетика пищевой культуры в искусстве сервировки

Раскрывается эстетика сервировки как творческая деятельность, направленная на обеспечение удобства и привлекательный вид стола, совершенствование пищевой культуры. Приводятся современные требования и тенденции сервировки, ее роль в качественном предоставлении пищевых услуг в индустрии гостеприимства и системе общественного питания.

Ключевые слова: культура, пищевая культура, эстетика, искусство сервировки, пищевые услуги, блюдо.

Danylenko Olha, аспірантка Києвського національного університету культури і мистецтв

Aesthetics of the food culture in the table setting art

The article reveals the aesthetics of the table setting as a creative activity aimed at the providing the convenience and attractive look of the table, the improving of the food culture in general. The contemporary requirements and tendencies in the table setting, its role in the ensuring the quality food services in the hospitality industry and the public catering system are presented.

The history of the world cookery shows the importance and priority of the visual perception of the meals compared to some other types of the physiological perception. The attractively decorated dish is twice useful as contributes not only to provide bodily health, but also the satisfaction of its cultural and aesthetic needs of appearance, aroma and taste of the cooked dishes. The above aspect of the problem is reflected at different times written scientific, popular science and instructional and methodical works in the theory and practice of the culinary Arts.

The decoration of the food excludes the standard approaches. The choice of the decoration is associated with the peculiarities of the products, the availability of the raw materials (greens, lemons, olives, etc.), the taste of the cook and with a number of the other factors. There is a specific approach. But the design of the food needs to comply with meals and some common aesthetic rules. This is primarily to avoid the overly complex and time-consuming design operations. In our time, the presence of such decoration indicates the gustatory anachronism.

The great opportunities in the decoration have the confectionery. The dough is a very good material for the construction of the various patterns, are the fine examples of which are created by the folk art in the form of so-called baker's sculpture, from the products included in its formulation. The finishing materials (creams, jellies, fruit mass, and so on), in addition, make it possible to give the confectionery (cakes) the attractive look. At the same time the geometric ornaments and themed pictures are used. The artistic finishing should be simple, modern and not to overload the compositions with unnecessary details. When making cakes the elements of the folklore (tales, epics), episodes of the paintings, traditional approaches and national customs (Easter, Christmas, weddings, anniversaries) are used.

There is important in the design of the culinary and confectionery products to find their positive color solution, when the selection of the food product is carried out according to the the laws and rules of the color combinations.

Key words: culture, food culture, aesthetics, art of table setting, food services, food.

Надійшла до редакції 13.11.2015 р.

УДК [398:792.079]:930.85(477)

Олійник Наталія Петрівна, аспірантка
Харківської державної академії культури, м. Харків

ЗБЕРЕЖЕННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ЗАСОБАМИ ЕТНОТЕАТРАЛІЗАЦІЇ

*(З ДОСВІДУ ПРОВЕДЕННЯ ХАРКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ФЕСТИВАЛЮ-КОНКУРСУ
ТРАДИЦІЙНОЇ НАРОДНОЇ КУЛЬТУРИ «КРОКОВЕС КОЛО» ДЛЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ)*

Висвітлюється досвід роботи з проведення фестивалю-конкурсу традиційної народної культури «Кроковес коло» для дітей та молоді. Розглядається етнотеатралізація як засіб збереження нематеріальної культурної спадщини і популяризації надбань народної культури.

Ключові слова: етнотеатралізація, фольклорно-етнографічна експедиція, фестиваль-конкурс, традиційна культура, нематеріальна культура спадщина.

Наявність народної культури, існування її у всій повноті, є невід'ємною ознакою нації, показником самобутності та неповторності. Новітні процеси глобалізації впливають на стан культури, розвиток та існування. Тому актуальними є питання збереження традиційної народної культури, пошуку нових засобів популяризації.

У 20-ті рр. минулого століття, як відомо, розпочався занепад традиційної народної культури. Тодішня система намагалася повністю знищити стару обрядовість, народні свята, звичаї, традиції, упровадивши нові дійства, покликані утвердити комуністичну ідеологію. Для цього спеціально створено систему культурно-освітніх закладів, мережу районних Будинків культури, які співробітники яких писали сценарії свят, надавали методичні рекомендації до їх проведення, контролювали всі заходи, що проводили ці заклади. Це, звичайно, негативно позначилося на функціонуванні народної культури, її збереженні. Традиційна культура втрачала своє природне існування, зникало те, що творилося упродовж багатьох століть.

У новітню добу в Україні розпочалися процеси збереження культурних надбань, популяризації традиційної народної культури. У сільській місцевості повсюдно створюються фольклорні гурти та вторинні фольклористичні гурти при закладах культури й освіти. Формуються фольклорно-етнографічні експедиції для збирання зразків матеріальної та нематеріальної культурної спадщини.

ЮНЕСКО 1989 р. ухвалило Рекомендації про збереження традиційної культури і фольклору. «Подальша еволюція стратегії збереження світової культурної спадщини була пов'язана з ухваленням нового документа – Конвенції про охорону нематеріальної культурної спадщини (2003 р.)» [10; 109]. У ст. 2 цього документа термін «нематеріальна культурна спадщина» визначається як звичаї, форми показу та вираження, знання і навички, а також пов'язані з ними інструменти, предмети, артефакти й культурні простори, які визнані спільнотами, групами й у деяких випадках окремими особами як частина їхньої культурної спадщини. Нематеріальна культурна спадщина, що передається від покоління до покоління, постійно відтворюється спільнотами та групами під впливом їхнього оточення, взаємодії з природою та історією і формує в них почуття самобутності і спадкоємності, сприяючи в такий спосіб повазі до культурного різноманіття й творчості людини. Це виявляється в традиціях і формах вираження, зокрема в мові, виконавському мистецтві, звичаях, обрядах, святкуваннях, знаннях на практиці, що стосуються природи й всесвіту, традиційних ремеслах» [9].

Для збереження, відтворення, популяризації традиційної культури 1999 р. створено громадську організацію «Спілка етнологів та фольклористів м. Харкова». Організатори – етнографи, фольклористи, науковці Н. Олійник, В. Осадча, М. Семенова.

Головним завданням Спілки стали дослідницькі експедиції, проведення обласного фестивалю-конкурсу традиційної народної культури «Крокове коло» для дітей та молоді, який з 2000 р. став щорічним. Цю ініціативу підтримали Управління культури й туризму, освіти та науки Харківської міської ради та аналогічні управління Харківської обласної держадміністрації, Харківське обласне відділення Українського фонду культури.

Мета статті – висвітлити специфіку проведення фестивалю-конкурсу зі збереження нематеріальної культурної спадщини і популяризації засобами етнотеатралізації.

Під поняттям «театралізація» слід розуміти перетворення усного і літературного матеріалу на дійство з використанням засобів сценічної виразності (дія, слово, пісня, музика, хореографія, жест, міміка, маска, грим, костюм, атрибути, оформлення ігрового майданчика тощо). Етнотеатралізація – процес відтворення фольклорно-етнографічного матеріалу, при якому зберігаються знакові, специфічні характеристики народних обрядово-ігрових традицій [2]. Цей термін, на основі фольклорно-етнографічного матеріалу, ввела в обіг Л. Івлева [3], якою розроблено методологічні основи і категоріальний апарат.

Засоби етнотеатралізації досліджувала В. Арестова, що поєднала етнотеатралізацію з виховним процесом (етнопедагогікою) у загальноосвітніх школах. «Одним із засобів збереження етнокультурних традицій у сучасній шкільній практиці може стати етнотеатралізація» [1; 78], що позитивно впливає на виховний процес.

З-поміж українських учених поняття «етнотеатрознавство» використовує І. Черничко [14]. Однак широкого вжитку в Україні цей термін не набув, хоча має прадавні корені: від початку його зародження (скоморохи), фольклорних театрів й сьогодення. Напрямок етнотеатралізації, що є однією з складових етнотеатрознавства, у вітчизняній науковій думці лише на стадії становлення. Її слід розглядати як синтетичний, багаторівневий, поліфункціональний напрямок театрального мистецтва.

Засоби етнотеатралізації ефективно застосовуються в номінаціях Харківського обласного фестивалю-конкурсу традиційної народної культури «Крокове коло». Керівники колективів, учителі шкіл послуговуються такими засобами, як: збір польового матеріалу у фольклорно-етнографічних

експедиціях та використання його для написання сценаріїв обрядових дійств і створення народознавчих програм, сценічне втілення сценарію з характерною сценографією, костюмами, атрибутикою, народним музикуванням та піснями. Підсумком творчої діяльності керівників і колективів Харкова й області є конкурсний перегляд фольклорно-етнографічних дійств під час проведення фестивалю.

Метою фестивалю є залучення дітей і молоді до активної дослідницької та виконавської діяльності зі збереження звичаїв, обрядів, традицій, автентичного співу, національного вбрання і традиційних художніх ремесел. Участь у фестивалях-конкурсах позитивно впливає на виконавську майстерність колективів, окремих її учасників. Популярними є навчання за допомогою художніх виступів, налагодження дружніх стосунків, обмін досвідом етнокультурної діяльності тощо. У рамках фестивалю-конкурсу проводяться учнівські науково-практичні конференції (етнологія, фольклористика і краєзнавство); конкурси: «Традиційні художні ремесла»; «Фольклорно-етнографічні дійства», «Автентичний спів» (гуртовий спів), «Автентичний спів» (солоспів).

До участі у фестивалі, крім учасників із Харківщини, запрошуються колективи, окремі виконавці з Луганської, Сумської, Полтавської областей та фольклорний гурт із Мінська (Білорусія).

Конкурси проводяться за віковими категоріями учасників: перша – 6-12 років; друга – 13-17 років; третя – студентська молодь (участь у конкурсах, фольклорно-етнографічні дійства, автентичний гуртовий спів та солоспів).

У науково-практичній конференції беруть участь учні загальноосвітніх шкіл, учасники різноманітних гуртків, фольклорних гуртів, фольклорно-етнографічних колективів міста й області. Головною умовою участі в конференції є висвітлення в доповідях власних досліджень. Разом із вчителями та керівниками учні виїждять в етнографічні або фольклорно-етнографічні експедиції в населені пункти свого району чи інших областей України. На основі зібраного матеріалу готують повідомлення, доповіді (у подальшому матеріали фольклорно-етнографічних досліджень використовуються для Малої академії наук), а під час проведення заходів фестивалю-конкурсу виступають з ними на науково-практичних конференціях. Повідомлення з цих конференцій постійно публікуються в науковому збірнику «Матеріали обласних учнівських науково-практичних народознавчих конференцій «Крокове коло» [4–8].

Конкурс «Традиційні художні ремесла» має такі номінації: бісероплетіння, вироби з соломки, витинанка, вишивка, кераміка, лозоплетіння, народна лялька, писанкарство, різьблення, ткацтво, художній розпис. На конкурс можна подати до 5 робіт, які відразу експонуються. Члени журі оцінюють витвори й попередньо визначають найкращий. Тоді ж учасники демонструють своє вміння на очному турі. Для цього їм відводиться три години аби виготовити народну ляльку, розписати писанку, вишити елементи орнаменту тощо. У такий спосіб учасник підтверджує свою майстерність, а члени журі остаточно визначають переможця.

У номінаціях «Бісероплетіння», «Вишивка» і «Писанкарство» діти отримують схеми в чорно-білому варіанті. Вони повинні за визначений час виконати роботу та вирішити її в кольоровій гамі. Що ж до інших напрямів, то учасникам пропонують конкретну тему для тієї чи іншої номінації.

У конкурсних роботах юні майстри виявляють свій хист та майстерність. У будь-якому разі виконання робіт є власною інтерпретацією народної традиції. Завданням може слугувати рядок із пісні чи вірша. Виконання деяких робіт потребує запропонувати назву теми, наприклад, у формі прислів'я, рядка з пісні, народного вислову тощо. Так, 2014 р. у номінації «Художній розпис» для молодшої категорії учасників була запропонована назва «Ой, рясна-красна в лузі калина», для старшої – «Півень ранок пробуджає». У номінації «Витинанка» випробуванням були теми «Дівки стали у танок» та «Квітка папороті сяє». Для керамістів конкурс мав назву «Дівка Маринка воду брала» та «Як піду я до млина».

Поетичні назви дають змогу учасникові збагнути завдання, пофантазувати і відтворити напрацьовані на уроках навички й уміння, втіливши їх у запропоновану тему. Так створюються неповторні зразки. Головною умовою конкурсу є володіння техніками, майстерність виконання та вміння відтворити традиційні народні ремесла Слобожанщини.

У номінаціях «Автентичний спів» (гуртовий) та «Автентичний спів» (солоспів) демонструється володіння манерою автентичного співу. У номінації «Фольклорно-етнографічні дійства» обов'язковою умовою є використання фольклорно-етнографічних матеріалів власних досліджень чи експедицій. У програмі слід виявити знання структури того чи іншого обряду, свята, народних ігор, а також уміння показати їх на сцені.

Під час написання сценарію керівник має використовувати зібраний в експедиціях матеріал: обряди, звичаї, автентичні і народні пісні, прислів'я, приказки, цікаві повідомлення, народну

мудрість, місцевий діалект, манеру виконання зразків пісенної традиції тощо. У конкурсі може бути і народознавча програма, у якій зібрано матеріал на конкретну тему. Наприклад, у фольклорно-етнографічному дійстві «Комар носа не підточить» (молодша група) керівники народного фольклорно-етнографічного колективу «Вербиченька» Нововодолазького Будинку дитячої та юнацької творчості О. Коваль та її донька Т. Коваль використали власні експедиційні матеріали: автентичні пісні, прислів'я, загадки, дражнилки, гумористичні розповіді, народні ігри, елементи традиційних форм спілкування.

Уміло komponує польовий матеріал М. Семенова – керівник зразкового фольклорно-етнографічного колективу «Мережка» Центру дитячої та юнацької творчості № 1 м. Харкова на базі української гімназії № 6 «Маріїнська гімназія», доц. Харківського гуманітарно-педагогічного інституту. У тематичній народознавчій програмі «Музичні загадки» були використані етнографічні матеріали свят річного кола, аутентичні пісні та народні загадки. Участь дітей у таких фольклорно-етнографічних дійствах і народознавчих програмах дає змогу ширше ознайомитися з традиційною культурою українського народу, виявити знання того чи іншого обряду, взяти участь в етнотеатралізованому дійстві. Це також і можливість відчувати себе артистом, наблизитися до джерел традиційної народної культури і мистецтва.

Члени Спілки етнологів і фольклористів м. Харкова активно проводять експедиційну діяльність, із 1995 р. видають опрацьовані матеріали [11–13]. У 2003–2012 рр. здійснили комплексні фольклорно-етнографічні експедиції по містах і селах Белгородської області з компактним проживанням етнічних українців. Зібрані матеріали нині опрацьовані й частково уведено до наукового обігу. Керівники фольклорних гуртів і фольклорно-етнографічних колективів широко використовують цей матеріал для написання сценаріїв, проведення фольклорних свят.

Отже, традиційна культура, що дійшла до нас, складалася і формувалася протягом багатьох століть. Через різні історичні чинники вона зазнавала істотних змін, різних переслідувань. І ті залишки, що збереглися до нашого часу у видозміненій формі, потрібно вивчати. Україна бере участь у програмах ЮНЕСКО щодо збереження фольклору і нематеріальної культурної спадщини, хоча сучасний стан економіки гальмує здійснення цієї програми в повному обсязі. Насамперед, це стосується підтримки фольклорних осередків у сільській місцевості. Фольклористичні колективи міста демонструють набагато вищий рівень виконавської майстерності, ніж представники та носії традиційної культури в селах. Це стосується й етнотеатралізації, оскільки можливостей щодо режисури, художнього оформлення, наукової літератури в місті набагато більше. Якщо міськими колективами керують фольклористи, що здобули фах у спеціальних вищих закладах освіти (ХНУМ ім. І. Котляревського, ХДАК), то сільськими дитячими колективами керують учителі-ентузіасти. Однак така форма репрезентації народної культури як етнотеатралізація за час існування фестивалю «Кроковес коло» довела свою дієвість. Школярам подобається брати участь у виставах, виконувати різні ролі, демонструвати талант актора й співака. Це сприймають і глядачі, що мають змогу оцінити виступи дитячих і студентських колективів на майданчиках міста під час проведення того чи іншого свята.

Керівники художніх колективів повинні застосовувати засоби етнотеатралізації, щоб переконливо відтворити святково-обрядову культуру з урахуванням її первісної знакової системи. У традиційній культурі немає нічого зайвого. Кожен атрибут має своє призначення, а також правильність використання. Це ж стосується й обрядової пісні, що виконувалася в період календарного року або під час обрядової дії. Колядки та щедрівки не співали на Купала чи під час жнив, хоча в текстах є прославлення господаря та його родини. Також купальські пісні не співали восени чи на Масляну.

У фольклорно-етнографічних дійствах учасники навчаються манері співу, знайомляться з основами сценічної мови та акторської гри. Разом із керівником діти виготовляють елементи народного костюма (віночки, пояси тощо) та необхідні атрибути для обрядових дій.

Список використаної літератури

1. *Арестова В. Ю.* Воспитательный потенциал театральных форм чувашского обрядово-игрового фольклора / В. Ю. Арестова // Человек и образование. – 2010. – № 4 (25). – С. 78–81.
2. *Арестова В. Ю.* Основные подходы и принципы организации этнокультурного воспитания на основе этнотеатральной деятельности / В. Ю. Арестова // Вестник ЗабГУ. – 2014. – № 02 (105). – С. 33–37.
3. *Ивлева Л. М.* Дотеатрально-игровой язык русского фольклора / Л. М. Ивлева. – СПб., 1998. – 193 с.
4. *Кроковес коло* : матеріали VII обл. учнів. наук.-практ. народознавч. конф., 4 бер. 2000 р. / за ред. М. Красикова та М. Семенової. – Х. : Фоліо, 2001. – 30 с.
5. *Кроковес коло* : матеріали обл. учнів. наук.-практ. народознавч. конф., 2000–2002 рр. / за ред. М. Красикова та М. Семенової. – Х. : Ексклюзив, 2003. – 136 с.

6. *Кроковес коло* : матеріали обл. учнів. наук.-практ. народознавч конф., 2003–2005 рр. Вип. 3 / за ред. М. Семенової. – Х. : Майдан, 2006. – 283 с.
7. *Кроковес коло* : матеріали обл. учнів. наук.-практ. народознавч. конф., 2000–2002 р. Вип. 4 / за ред. М. Семенової. – Х. : Ексклюзив, 2013. – 244 с.
8. *Кроковес коло* : матеріали обл. учнів. наук.-практ. народознавч. конф. Вип. 5 / за ред. М. Семенової. – Х. : Ексклюзив, 2015. – 308 с.
9. *Конвенція про охорону нематеріальної культурної спадщини*. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_d69
10. *Литовченко В. В.* Стратегія міжнародного співробітництва у сфері зберігання культурної спадщини ЮНЕСКО / В. В. Литовченко // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Історія». – Ужгород, 2013. – Вип. 1 (30). – С. 103–112.
11. *Муравський шлях – 97* : матеріали фольклорно-етногр. експедиції / упоряд.: М. Красиков, Н. Олійник, В. Осадча, М. Семенова. – Х., 1998. – 360 с.
12. *Обряди та звичаї фольклорних осередків межиріччя Орелі та Сіверського Дінця*: матеріали фольклорно-етнограф. експедицій селами Близнюків. та Барвінків. р-нів Харків. обл. / упоряд. В. Осадча. – Х. : ХОЦНТ, 2007. – 163 с.
13. *Традиційна народна культура Дворічанського р-ну Харків. обл.* / упоряд. М. О. Семенова. – Х. : Регіон-інформ, 2001. – 159 с.
14. *Черниченко І. В.* Український народний театр кінця XIX – початку XX століття / І. В. Черниченко // Народна творчість та етнографія. – 2003. – № 1–2. – С. 76–82.

References

1. *Aristova V. Y.* Educational potential of theatrical forms Chuvash-game ritual folklore / V. Y. Arestova // Man and education. – 2010. – № 4 (25). – P. 78-81. – [in Russian].
2. *Aristova V. Y.* Basic approaches and principles of ethnic and cultural education based activities etnoteatralnoy / V. Y. Arestova // Herald ZabGU. – 2014. – № 02 (105). – P. 33-37. – [in Russian].
3. *Ivlev L. M.* Theatre-game language Russian folklore / L. M. Ivlev. – St. Petersburg, 1998. – 193 p. – [in Russian].
4. *Krokoveye range* : materials of VII region. students. nauk. and practical. ethnology. conf., March 4. 2000 / ed. Krasikov M. and M. Semenova. – X : Folio, 2001. – 30 p. – [in Ukrainian].
5. *Krokoveye range* : materials of reg students. nauk. and practical. ethnology. conf., 2000-2002 / Ed. Krasikov M. and M. Semenova. – X : Exclusive, 2003. – 136 p. – [in Ukrainian].
6. *Krokoveye range* : materials of region. students. nauk. and practical. ethnology conf., 2003-2005. Vol. 3 / ed. M. Semenova. – X : Square, 2006. – 283 p. – [in Ukrainian].
7. *Krokoveye range* : materials of reg students. nauk. and practical. ethnology. Conf., p 2000-2002. Vol. 4 / ed. M. Semenova. – X : Exclusive, 2013. – 244 p. – [in Ukrainian].
8. *Krokoveye range* : materials .. reg students. nauk. and practical. ethnology. Conf. Vol. 5 / Ed. M. Semenova. – X : Exclusive, 2015. – 308 p. – [in Ukrainian].
9. *Litovchenko V.* Strategy of international cooperation in the conservation of cultural heritage by UNESCO / V. V. Litovchenko // Scientific Bulletin of the Uzhgorod University. Series «History». – Uzhgorod, 2013. – Vol. 1 (30). – S. 103-112. – [in Ukrainian].
10. *Murawski way – 97*: etnohr folklore materials. Expedition / compiled .: N. Krasikov, N. Oliynyk, V. Osadcha, M. Semenova. – H., 1998. – 360 p. – [in Ukrainian].
11. *Folk rites and customs centers between the rivers Seversky Donets and Aurelie* : materials folklore and ethnologist. expeditions villages Gemini. and vinca. districts of Kharkiv. region. / Compilation. V. Osadchy. – X : HOTSNT, 2007. – 163 p. – [in Ukrainian].
12. *Traditional folk culture Dvurechansky district, Kharkiv region* / Compilation. M. A. Semenova. – X : Region-Inform, 2001. – 159 p. – [in Ukrainian].
13. *Chernychko I. V.* Ukrainian folk theater of the late XIX – early XX century / I. V. Chernychko // Folk art and ethnography. – 2003. – № 1-2. – P. 76-82. – [in Ukrainian].
14. *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*. – Access mode: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_d69. – [in Ukrainian].

Олейник Наталья Петровна, аспирант Харьковской государственной академии культуры

Сохранение нематериального культурного наследия средствами этнотеатрализации (опыт проведения Харьковского областного фестиваля-конкурса традиционной народной культуры «Кроковес коло» для детей и молодежи)

Освещен опыт работы проведения фестиваля-конкурса традиционной народной культуры «Кроковес коло» для детей и молодежи. Рассматривается этнотеатрализация как способ сохранения нематериального культурного наследия и популяризации лучших приобретений народной культуры.

Ключевые слова: этнотеатрализация, фольклорно-этнографическая экспедиция, фестиваль-конкурс, традиционная культура, нематериальное культурное наследие.

Oleinik Natalia, graduate student of the Kharkiv State Academy of Culture

Safeguarding the Intangible Cultural Heritage by Ethnotheatrical Means (*the Kharkiv Regional Festival-Contest of the Traditional Folk Culture «Krokovеie Kolo» for Children and Young People Case Study*)

With the rapid urbanization, the question arises as to preserve and promote the traditional culture of our people. Cultural decline started with the 20s of the twentieth century, along with the change of the socialist political system, the ideology of which aimed on replacing the «old» rituals by the new socialistic ones. This led to a loss of traditional culture of their natural existence.

The international community also faces the threat of losing cultural heritage. UNESCO adopted the Recommendation on the Safeguarding of Traditional Culture and Folklore in 1989 and the Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage in 2003.

For the purpose of more productive efforts in the safeguarding, restoration and promotion of traditional culture in 1999 the group of adherents (Natalia Oliinyk, Myroslava Semenova, Vira Osadcha) founded the civic organization «Kharkiv Union of Ethnologists and Folklorists». In addition to research and expedition activities, members of the union are the initiators and organizers of the regional festival-contest of traditional folk culture «Krokovеie kolo» for children and young people. The festival-contest was initiated in 2000 on an annual basis. The article highlights the specifics of the festival-contest activities in order to safeguard intangible cultural heritage and provide its popularization by the ethnotheatrical means. The author uses the term «theatricalization» to define a transfer of oral and literary material in action, with the use of theatrical expression (action, word, song, music, choreography, gesture, facial, mask, makeup, costume, attributes, playground design, etc.).

The author also considers the components of contests and the conditions of their implementation. Pupil scientific and practical conference involves the participants reports, which include the materials collected in folklore-ethnographic expeditions. Both the festival and the study focus on the traditional art crafts that existed in Sloboda region, namely beadwork, products made of straw, vytynanka, embroidery, pottery, wicker work, folk doll, egg painting (pysanka), carving, weaving, and decorative painting.

The article deals with the contests of «authentic singing» (solo and group singing). The main purpose of which is the possession of authentic singing manner and reflection of local singing traditions. All of the above is also an integral part of folklore-ethnographic dramas. This contest requires to show the knowledge of the structure of a ritual or celebration as well as the skills to demonstrate them on a stage. In this competition one may show thematic ethnographic program which represents incorporated material on a particular theme.

The research draws attention to the necessity of application the ethnotheatrical means to create and safeguard the festive and ritual culture with regard to its primeval sign system. It will enable the younger generation to get acquainted with the intangible cultural heritage, which is accessible for them through the action and acting – the method of playing activity.

Key words: ethnotheatricalization, folklore-ethnographic expedition, festival-competition, traditional culture, non-material cultural heritage.

Надійшла до редакції 3.11.2015 р.

УДК 792.73:7.097

Совгира Тетяна Ігорівна, аспірантка Київського національного університету культури і мистецтв

ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБНИЦТВА ТВОРІВ ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ ЕСТРАДИ

Розглядається процес продукування (створення) творів телевізійної естради. З'ясовується зміст понять «сценарій», «сценарний план», «монтажний лист», «партитура» тощо. На підставі теоретичного дослідження особливостей подібності сценічної естради та телебачення виявлено закономірності взаємодії цих мистецтв.

Ключові слова: телевізійна естрада, шоу, режисер, технологія, мистецтво.

Естрадні програми на телебаченні з'явилися вперше майже півстоліття тому, і з тих пір їхнє виробництво стрімко зростає; зараз вони складають значну частку розважальних телевізійних програм. Тому цілком зрозумілий науковий інтерес до цього явища: його аналізували Е. Багіров («Нариси теорії телебачення») [1], Н. Горюнова («Художньо-виразні засоби екрану») [5], А. Вартанов («Телевизионные зрелища») [3], С. Безклубенко («Телевизионное кино. Очерк теории») [2], В. Вільчек («Под знаком ТВ») [4].

У цих та інших публікаціях даної тематики розглядаються різні аспекти функціонування творів сценічного естрадного мистецтва на телебаченні, але комплексне дослідження телевізійної естради, як особливого продукту взаємодії телебачення та сценічної естради, відсутнє. Цим зумовлений вибір теми дослідження.